

N:o 60.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 5 juli 1887.
— — — — Andra Kammaren den 5 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i fråga om ersättning af statsmedel åt egare af skattefrälsehemman, hvars ränta icke blifvit af statsverket inlöst.

(Statsutskottets utlåtande n:o 44.)

Till Konungen.

Genom kongl. förordningen den 11 september 1885 stadgades, att de räntor å skattefrälsehemman, hvilka genom köp, hyte eller gåfva kommit från kronan i enskild persons eller verks, menighets eller inrättnings ego och icke blifvit med jordeganderätten förenade, skulle, i mån som vederbörande egare derom framställda anbud, för statsverkets räkning inlösas, samt vidare att vederbörande egare, som ville begagna sig af den i förordningen bestämda inlösen, borde inom ett år från författningens dag derom göra anmälan hos kammarkollegium eller Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande.

Den vid Eders Kongl. Maj:ts till innevarande Riksdag aflåta proposition angående statsverkets tillstånd och behof fogade finansplan gifver vid handen, att inom den i anförda förordning bestämda tid saluanbud i förenämnda afseende inkommit till en beräknad sammanlagd lösesumma af 2,884,232 kronor 75 öre, under det att statens utgifter för inlösen af ifrågavarande utskylder jemte kronotionde, som innehafves under enskild eganderätt, samt arbets- eller hofveriskyldig-

het till skattesåld kronoegendom beräknats till närmare 4,000,000 kronor; och då den väsentligaste delen af sistnämnda utgiftssumma utan tvifvel är beräknad för skattefrälseräntornas inlösen, torde häraf uppenbarligen framgå, att en stor del af dessa räntor icke blifvit inom den bestämda tiden anmäld till inlösen. Genom innevarande Riksdags beslut i fråga om förlängd tid för anmälan om inlösen af skattefrälseräntor m. m. lära visserligen ännu en del dylika räntor komma att statsverket till inlösen hembjudas; men i allt fall torde åtskilliga egare till skattefrälseräntor underlåta att anmäla räntorna till inlösen, och under alla förhållanden synes denna inlösen, derom anmälningar enligt nämnda beslut må afgifvas intill 1888 års utgång, komma att till följd af den mödosamma utredning, som måste föregå densamma, först efter ytterligare ett eller annat år kunna till alla delar verkställas.

Vid sådant förhållande och då ju beslutet om inlösen för statsverket af skattefrälseräntorna hufvudsakligen är föranledt af den på rättvisa och billighet grundade åsigt, att ifrågavarande räntegifvare, hvilkas räntor, oberoende af deras samtycke, öfverlåtits från kronan i enskild ego, må komma i åtnjutande af samma lindring, som under senare tider kommit öfrige räntegifvare till del, har Riksdagen efter det i enskilda motioner fråga derom hos Riksdagen väckts, ansett ersättning böra beviljas egare till skattefrälsehemman, hvilkas ränta icke blifvit af statsverket inlöst.

Egare af skattefrälsehemman, hvilkas ränta blifvit af staten inlöst, hafva derigenom, och då hemmanen i och med denna inlösen erhållit kronoskatte natur, dels berättigats att erlægga räntan efter dess omsättning i penningar och fixering samt dels kommit i åtnjutande af den beslutade afskrifningen med 30 procent å grundskatterna.

Hvad ränteomsättningen i penningar beträffar, synes det för nu ifrågavarande ändamål ej behöfligt att fatta ett beslut, som skulle nödvändiggöra uträkningar i berörda hänseende beträffande de oinlösta skattefrälseräntorna. En dylik omsättning kan naturligtvis i fråga om dessa räntor ej af staten föreskrivas. Den skulle således icke blifva effektiv, utan företagas endast för att tjena till ledning vid beräkning af en jemförelsevis ringa del af den ersättning, som borde räntegifvarne beredas, och utan tvifvel, genom de för densammas bestämmande erforderliga uträkningar, föranleda större arbete och svårigheter, än som komme att motsvaras af den förmån för räntegifvare, som af densamma skulle kunna följa.

Deremot har Riksdagen ansett, att enahanda förmån, som genom afskrifning af 30 procent å grundskatterna blifvit innehafvare af öfriga

skattehemman beredd, äfven må komma egare af skattefrälshemman till del.

Vid öfvervägande af det sätt, hvarpå en sådan skattelindring må kunna öfvermålade räntegifvare beredas, har Riksdagen funnit den enklaste utväg vara, att desse skattskyldige må af staten tillerkännas en ersättning, motsvarande 30 procent af värdet af de skattefrälseräntor, de till ränteegarna utbetalt.

Denna godtgörelse till räntegifvare, hvilkens inlösbara ränta icke blifvit af statsverket från vederbörande ränteegare inlöst, synes Riksdagen dock icke böra beräknas retroaktivt, utan har Riksdagen ansett den tid, från hvilken räntegifvarne må komma i åtnjutande af den ifrågasatta skattelindringen, böra beräknas från början af nästkommande år 1888.

Hvad angår den utgift för statsverket, som genom den ifrågasatta ersättningen till vissa egare af skattefrälshemman skulle föranledas, så kan nu icke närmare beräknas det belopp, hvartill vare sig de ännu kvarstående eller de vid innevarande års slut oinlösta skattefrälseräntorna kunna uppgå. Men, enligt hvad ofvan meddelats, har statens utgift för inlösen af samtliga skattefrälseräntor m. m. beräknats till närmare 4,000,000 kronor, och äro anmähningar om inlösen inkomna för räntor till beräknad lösesumma af i rundt tal 2,880,000 kronor. Man torde kunna antaga, att största delen af dessa räntor blifver under innevarande år inlösta, då vid årets slut skulle återstå oinlösta skattefrälseräntor till värde af omkring 1,200,000 kronor. Om denna summa beräknas såsom räntornas kapitalvärde, motsvarar densamma, efter en räntefot af fyra för hundra, årliga utskylder till belopp af 48,000 kronor, och för att bereda dessa en lindring, motsvarande den med trettio procent gjorda afskrifningen å grundskatterna, skulle alltså erfordras en årlig statsutgift af 14 à 15,000 kronor, hvilken dock successivt i mån af räntors inlösen komme att nedgå. Något särskildt anslag har Riksdagen dock icke ansett sig böra för detta ändamål i riksdagen uppföra, utan torde, i likhet med hvad vid det af 1885 års Riksdag fattade beslutet om skattefrälseräntornas inlösen egde rum, statskontoret erhålla bemyndigande att förskjuta hvad som erfordras för ifrågavarande godtgörelse till vissa räntegifvare, och de förskjutna beloppen sedermera anmälas hos Riksdagen till ersättande.

Riksdagen har alltså beslutat, att egare till skattefrälshemman, hvilkas skattefrälseräntor icke blifvit inom 1887 års utgång af statsverket från vederbörande ränteegare inlösta, må berättigas att af statsmedel erhålla ersättning med trettio procent af de skattefrälseräntor,

de kunna visa sig hafva efter nämnda tid till räntegarne utgifvit; samt att de belopp, som för omförmälda ändamål kunna ifrågakomma att af statsmedel gäldas, må förskjutas af tillgängliga medel, hvarefter förskotten böra hos Riksdagen till ersättande anmälas.

Stockholm den 5 juli 1887.

Med undersåtlig vörndnad:
